

Høring i Stortingets finanskomiteé 30. april 2013 om Statens pensjonsfond

Innledninger ved Folketrygdfondets styreleder Erik Keiserud og administrerende direktør Olaug Svarva til høring om Statens pensjonsfond Norge

Innledning ved Erik Keiserud

På vegne av Folketrygdfondet vil jeg få takke for at vi har fått denne anledningen til å presentere forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge for Stortingets finanskomiteé.

Statens pensjonsfond Norge, eller SPN blant venner, hadde pr. 31. desember 2012 en kapital på 145 milliarder kroner. Kapitalen er plassert som innskudd i særlovselskapet Folketrygdfondet, som forvalter midlene i eget navn i det norske og nordiske markedet etter et mandat fastsatt av Finansdepartementet.

Målsettingen er å skape høyest mulig avkastning over tid gjennom ansvarlig forvaltning, og jeg kan med glede slå fast at 2012 ble et meget positivt år for eieren. Det er også hyggelig å observere at Folketrygdfondet fortsetter tradisjonen med å levere høyere avkastning enn referanseindeksen vi måles mot, og det til lave kostnader.

Hva er nå 145 milliarder kroner i SPN, sammenliknet med nær 4 000 milliarder kroner i SPU, vil kanskje noen si. Rent bortsett fra at jeg mener vi ikke har råd til å bli så blaserte at vi mener 145 milliarder kroner, eller dets avkastning, ikke er veldig mye penger, så er det et annet poeng jeg gjerne vil påpeke.

Folketrygdfondet er i dag en betydelig aktør i det norske finansmarkedet. Obligasjonsporteføljen utgjør 5 prosent av verdien av referanseindeksen, og aksjeporteføljen utgjør 10 prosent av verdien til Oslo Børs hovedindeks justert for fri flyt. Folketrygdfondets forvaltning av SPN gir dermed ikke bare god avkastning på fellesskapets midler, men kan være et viktig bidrag for å styrke vekstevnen i norsk økonomi. Dette litt bredere "samfunnsoppdraget" kan vi se gjennom ulike kanaler:

- For det første bidrar fondet med egenkapital og fremmedkapital til norsk næringsliv. Erfaringene fra finanskrisen viser at kapitaltilgang fra solide aktører er spesielt viktig når det er urolige tider og andre kapitalkilder tørker inn.
- Videre har fondet en motsyklisk investeringsstrategi. Dette understøtter andre stabiliseringspolitiske tiltak fra myndighetenes side og virker stabiliserende på finansmarkedene. Det reduserer sannsynligheten for selvforsterkende spiraler i finansmarkedene og gjør norsk næringsliv mer robust.
- I tillegg kan nevnes at fondets ansvarlige investeringsvirksomhet og eierskapsutøvelse bidrar til en mer velfungerende markedsplass, bedre markedsstandarder og mer veldrevne og lønnsomme selskaper. Utvikling av gode og høye standarder i norsk næringsliv og finansmarked er viktig for oss alle, men samtidig er dette krevende å oppnå i og med at store deler av investormiljøet har en relativt passiv tilnærming til sine investeringer.

Positive resultater kommer imidlertid ikke av seg selv. For at Folketrygdfondet og Statens pensjonsfond Norge skal spille en positiv rolle for statlig sparing og norsk økonomi, må vi ha på plass en god strategi for investeringsvirksomheten

og denne må være godt forankret. Det er kun når eier og allmenhet forstår og føler eierskap til hovedprinsippene for forvaltningen, at vi klarer å holde fast ved strategien og rollen som langsiktig investor. Dagens høring er i så måte en viktig arena for oss.

Stortinget har vedtatt lovverk, Finansdepartementet har vedtatt mandat, Folketrygdfondets styre har fastsatt prinsipper, og administrerende direktør har så operasjonalisert disse prinsippene. Vi har dermed et rammeverk med en klar målsetting og en fornuftig og tydelig fordeling av roller og ansvar.

Dette rammeverket pålegger styret et betydelig ansvar for styring og kontroll av Folketrygdfondets investeringsvirksomhet. Det stiller store krav til styrets arbeid og kompetanse, noe jeg vet også Finansdepartementet er opptatt av. La meg derfor benytte denne anledningen til å formidle at innføringen av den nye styreordningen fra 2013 har gått greit. Det nye styret har samlet en god kompetanse, og har funnet en arbeidsform som et kollegium og er godt skikket til å utføre styreoppdraget på en effektiv og konstruktiv måte.

Administrerende direktør Olaug Svarva vil nå gå nærmere inn på enkelte sider ved Folketrygdfondets investeringsaktiviteter og eierskapsaktiviteter.

Innledning ved Olaug Svarva

Som styreleder Keiserud har påpekt, er vår målsetning å skape høyest mulig avkastning over tid gjennom ansvarlig forvaltning. Her er det to aspekter som er viktig: «over tid» og «ansvarlig forvaltning». Avkastningen på Statens pensjonsfond Norge var meget god i 2012, over 12 prosent. Vi hadde en særskilt gunstig utvikling i både aksjemarkedet og obligasjonsmarkedet, samtidig som vi fortsatt hadde positive bidrag fra vår aktive forvaltning.

Et viktig budskap fra min side, enten det er solskinn eller storm, er imidlertid å tone ned betydningen av veldig gode eller dårlige tall et enkelt år, og heller peke på hva som er viktig over tid. Finansmarkedet har i flere år vært preget av finanskrisen og dens etterdønninger, noe som har gitt økonomiske utfordringer internasjonalt og store markedsbevegelser fra år til år. En slik periode, hvor pendelen svinger med store utslag – fra optimisme til pessimisme til optimisme – er samtidig et klima hvor vår aktive investeringsfilosofi har gitt meget god uttelling. Et mer dekkende bilde av hva slags avkastning vi kan vente oss for SPN over tid, får vi kanskje av å se på den gjennomsnittlige avkastningen de foregående 15 år. Denne er på 6,6 prosent i snitt, hvorav bidraget fra den aktive forvaltningen har vært 0,5 prosentpoeng.

I vår strategi for å skape høyere avkastning enn referanseindeksen, står begrepet "ansvarlig forvaltning" sentralt. En av de mange lærdommene fra finanskrisen, er at investorer må være seg sitt ansvar bevisst. Investorer har en viktig rolle i å være krevende og profesjonelle eiere som stiller krav til styrene og selskapsledelsene, samt bidra til en velfungerende markeds plass.

Vi legger vekt på å finne veldrevne kvalitetsselskaper vi ønsker å være investert i med vesentlige eierandeler over lengre tid. Ansvarlig forvaltningsvirksomhet er derfor en integrert del av investeringsvirksomheten. Vår erfaring er at selskapers håndtering av sentrale spørsmål innen eierstyring, samfunnsansvar og miljø, er en viktig indikator på selskapsledelsens kvalitet og evne til langsiktig verdiskapning.

Vi er nå midt i årets generalforsamlingssesong, som er en viktig periode i eierskapsutøvelsen. Generalforsamlingene er en sentral arena som gir aksjonærer anledning til å opp temaer vi er opptatt av, som for eksempel:

- Styresammensetning, hvor vi gjennom deltagelse i eller innspill til valgkomitéer bidrar til at styret skal ha riktig og relevant kompetanse i forhold til selskapets virksomhet.
- Lederlønnsordninger.
- Emisjonsfullmakter.
- Og saker relatert til samfunnsansvar og miljø.

Aksjemarkedet får mye oppmerksomhet, men jeg vil gjerne benytte denne anledningen til også å si et par ord om obligasjonsmarkedet. Stadig flere bedrifter benytter obligasjonsmarkedet som finansieringskilde, og avlaster dermed bankfinansiering. Det er også verdt å nevne at Norge faktisk har det mest velutviklede markedet for høyrenteobligasjoner i Norden, som særlig knytter seg til finansieringsbehovet til bedrifter innen olje- og offshorerelatete næringer.

Samtidig har stadig flere investorer fått øynene opp for selskapsobligasjoner som plasseringsalternativ, dels drevet av at aktivaklassen har vist seg å gi en

svært god avkastning i det siste. Dagens svært lave rentenivå gjør imidlertid at man bør ha vesentlig mer moderate forventninger til avkastningen de nærmeste årene.

For at markedet for selskapsobligasjoner skal fylle en viktig rolle som finansieringskilde og aktivaklasse over tid, er det viktig med en kontinuerlig utvikling av både strukturelle og "eiermessige" forhold, ikke minst når det gjelder transparens og ivaretagelse av kreditors rettigheter. Vår rolle som ansvarlig investor gjør derfor at vi er med og støtter alle tiltak som kan bidra til et mer effektivt obligasjonsmarked. Folketrygdfondet har vært aktiv i obligasjonsmarkedet i over 40 år, og for oss er dette et prioritert investeringsområde hvor vi er trygge på at vi vil fortsette å skape verdier.

Oppsummert vil jeg avslutte med å si at:

- Folketrygdfondet kan vise til å ha oppnådd høy meravkastning til lave kostnader over tid.
- Folketrygdfondets forvaltning av SPN har i tillegg en viktig rolle ved at vi bidrar med kapitaltilgang til norsk næringsliv, bidrar til å stabilisere finansmarkedene, og gjennom et bevisst forhold til eierrollen bidrar til mer veldrevne selskaper og en mer velfungerende markedsplass.

La meg runde av med å takke for denne anledningen til å redegjøre for de viktigste aspektene ved Folketrygdfondets forvaltning av Statens pensjonsfond Norge.